

Eénentwinteg minuute.nl

Mos d'r vanmarge weer an denke toe ik NVT anklikte bie et invulle van '21minuten.nl', dat is et grootste online opinieoenderzeuk van Nederland woar ik de vraag teegekwaam of ik loater mien ouwers in huus zou neeme as dat nodeg was.

Dat 'nie van toepassing' klikte ik an umdat ze al joare nie meer leeve, en docht trug an de tied dat ze d'r nog wel ware en et nie altied eve makkelek ging.

Breur, schoonzus en kiendere ginge d'r noast woene, meer veur et geveul van veiligheid dan um te helpe, want as d'r iets was belde ze oens, allebei. Voader of moeder belde, en breur of schoonzus veur etzelfde akkefietje ok. Ik nam de 'oppasrol' over as breur en schoonzus met et gezin op vakansie ginge. Meestal was dat in augustus, en ik genoot d'r dan weer van doar te weze, net as vrogger, want bie oenze ouwers was alles zo e'bleve as in de vuuftiger joare van de veurige eeuw. Alles rook ok nog echt zo as toen, de geur die bie je binnekwaam as je in de hof an et spitte was, van et gemeijde gras in augustus, de ouwerwetse bloemetuin met vlinders en bieje. Heerlijk die dage die vaak uitzoenderlek zonnig ware net as vrogger midde in de zoemer. An et eind van de dag wier et breujereg met soms een stevige oenweersbuu. Kwam die buu uut de richting van Niekark viel et meestal wel mee, mar begos de lucht doenker te worre boove Voorthuuze kos je op steveg oenweer rekene, zwoar weer zeeg mar, wat langzaam overtruk in de richting van de zee. Zee....., nou ja, wat tegewoording et Randmeer is. As de zee em noe mar anneemt zei moeder dan. Soms ging de buu traag richting Amersfoort en kwam dan trug, dan kwam ie de barg nie over (de Amersfoortse barg) wier dan e'zeid. Ok dat was nog net as vrogger.

Op heur leste verjoardag fileseteerde ik moeder en wenste heur nog flink wat gezellige joare d'r bie. Nee, fluusterde ze, dit is de leste keer. Hm, ik schrok, zou et d'r loater nog wel es met heur over he'n, noe eerst geniete van heur en de minse um heurheen. Ik was e'schrukke umda'k wis dat zie dinge anveulde, wis of zag die andere oentginge. Zo was ze een flink antal joare trug zwoar ziek e'weest, zo ziek, dat we d'r allemoal rekening mee hielde dat ze nie meer beter zou worre en binnekort zou starve.

Mar, ze knapte weer op. Ze vertelde me loater dat toe ze op heur zwakst was, ze een soort visioen e'had had woarin iemand heur vertelde dat ze nog nie helemoal kloar was hier, dat ze nog een poar dinge mos meemake um van te leere. Dat was al weer zeuve joar e'leje.

En inderdoad, zoas ze op heur leste verjoardag al zei, veur d'r een joar um was stierf ze. En met heur de (snie)bloemetuin.

Voader bleef over en voerde z'n regiem deur. D'r mog gien stukje oenbeplante groend weze, op et lest van z'n leve greujde de boerekool tot de geutdeur. En iedereen at mee umdat ie dat zelf nooit van ze leve op kreeg. Hie het et zelfs een keer e'prebeerd P* met een grote pepiere veevoederzak vol boerekool de trein noar Groninge in te sture, mar dat ging niet deur. Buute dat ie nooit op kos ete wat ie allemoal zeijde of poote, kon hie nie kooke en dee mien schoonzus dat. Een tiedje.

Hie was ruum in de tachteg, had alle tied van de wereld volges mien, en toch liep dat fout op TIED. Hie mos en zou um twaalf uur Nederlandse tied z'n muisje he'n, en niet um tien *over* twaalf. Da's met een jong gezin nie altied handeg. Dan mor '*taveltsje dekje ofzo*', en ik mos et bestelle, en, een poar dage loater weer afbelle. Dat was gien vrete volges voader. Ik schaamde me een beetje en het vast een minder arge rede bedocht um die minse die zo hun best deje niet te kwetse. Een tante die wel lekker kookte vun et zieleg veur hum en kookte vanof die tied veur twee. Heur eige muisje at ze op en voaders porsie ging in de vriezer. Dat brocht ze dan in zeuve ingevreure bakjes elke zoaterdagmiddag noar hum toe en hield hum een middag gezelschap. Noe had ie et zelf in de hand um een poar minute veur twaalf z'n bakje op te warme en precies om klokslag twaalf uur te ete. Een prima oplossing. Behalve as ik d'r was in de vakanties, dan kookte ik eete en aate we vars.

Alles wat ie pootte mos ok weer van 't land, mar as je midde tachteg bin kan d'r net teveul tied ligge tusse nog wel kunne plante of zeije, mor niet meer de kracht he'n te oogste. Doar had ie wat op e'vunne. Boone en aare greuntes wiere e'plukt deur minse die op bezeuk kwame, en, hie was begonne met et rooie van de eerpels die eerste dag dat ik kwam oppassen deze vekansie. Ik zag dat ie et niet meer veur mekoar zou kriege. Dat liekt me verschrikkelijk as je dat markt as oud mins. Hie strumpelde dan ok noar huus um koffie te drinke en murmelde dat ie et nie meer redde. Murmele, umdat ie et hardop nooit zou toegeve.

Ik zal loater wel es zien wat ik kan doen, bin noe met andere dinge

bezeg zei ik, Mar NEE, et mos noe!

Veuruut dan mar, dan begin ik d'r meteen wel an.

Tuurlek wier ik scharp in de goate e'houwe, vanof de eettavel had ie tusse de gloazekleje deur goed zicht op me. Toe ik dan ok veur de tweede keer binne een uur de greep d'r effe bie neergooide en noar binne ging in et huus van m'n breur um droadjesvleis te keren en wat te drinke, sting hie toe ik trugkwam in de hof met de zuunege mededeling: die generoasie van juullie kan nie meer zo warke as wuullie konne, juullie scheije d'r um 't half uur mee uut.

Nou, dat is niet d'r mee uutscheije opa, ik doe een poar dinge tegeliek, bin oendertusse ok an et droadjesvleis broaje, en dat moe je af en toe umkeere in de pan, doarum stop ik um et halfuur effe met eerpels rooie.

Mar ik hoef pas um twoalf uur te ete!

Ja, doar weet ik alles van, mar wat docht je noe zelf, as ik et um vuuf veur twoalf in de pan doe kan ik et net zo goed rauw op je bord gooie, zoiets duurt een poar uur. Hie had d'r gien flauw benul van en ik betwiefel of hie me wel geleufde. Hie wis z'n heele getrouwde leve nie beter as dat ie um een poar minute veur twoalf an tafel ging zitte en meteen doar noa kwam de warme hap.

Dat et meujelek toe te geve is dat je dinge niet 'meer' kun begriep ik, mar ik vun ut ok meujelek um hum de volgende dag tegen iemand die op veziete kwam te zêêge: ik het m'n eerepels d'r nog uut e'krege. Et was wel woar, hie had z'n eerepels d'r nog uut e'krege, alleen had ie dat niet zelf e'doan. Tuurlijk is dat meukelijk om veur jezelf, en andere, toe te geve dat je niet meer kun wat je kon, ok al veul je et langzaam ankomme, en et is gien schande. Moeder zei op een gegeve mement dat ie zo achteruut ging. Dat leek mien wel meevalle want ok noe weer was hie de prikkeldroadvree an et reperere in de wei. Woar mark je dan dan an vreug ik? Nou, hie komt veul vaker as vrogger binne um koffie te drinke zei ze, mar et goat 'm nie um die koffie, zo valt et niemand op denkt ie. As d'r vesiete is zeit ie op d'n duur: zo, ik goa weer an 't wark, en iedereen denkt: die ouwe Piet goat altied mar deur.

Hie speulde dat spelletje niet alleen met mien of kennesen die effe langskwame, mar ok met de huusarts die blikboar te jong of oenervoare was um dat deur te he'n. Oardig oentdoan had ik heur e'belt dat et echt nie meer ging met voader zo, dat ze mar es in Appel bie voader langs mos komme as ik d'r ok was. D'r mos wat

gebeure vrogger of loater, dus ha'n we of e'spreuke dat we volgende week maandag um half twoalf bie mien ouwerlijk huus zouwe weze. Doar zate we dan, opa (eigelijk voder, mar noa de geboorte van z'n eerste kleinkind deur oens alle opa e'neumd) de huusarts en ik. Opa had et hoogste woord, hie wis dat ik zou komme um een poar dinge te regelen, en docht dat de huusarts zo mar veur de gezelligheid kwam kieke.

Zo leek et blikboar veur die huusarts ok, want ze had d'r al gauw genug van. Nou meneer van der Horst, dan ga ik maar weer.

Ja, das goed mins, dan kan ik beginne an m'n muisje want ik wil grêêg um twoalf uur warm ete, dat bin'k altied zo e'went.

Huusarts en ik noar buute.

Ik weet niet waar u zich zorgen over maakt zei ze, dat kom je niet vaak tegen dat een man van zijn leeftijd nog z'n eigen potje kookt. Het ziet er verder allemaal gezond uit.

Minse die nie heure wille luusteren toch niet, zei moeder altied. Ik had gien zin meer um an heur uut te lêêge dat ie de 'veurgekookte muisjes van Tante Alie' mar een poar minute in de magnetron, enz, loat mar.....mar was verboasd over et gebrek an inzicht van et mins. Dat een dokter d'r zo makkelijk in te luuze was? Of meschien had zoe gewoon gien zin, zoas bie moeder een poar joar trug et geval was? As ze d'r noe mar van e'leerd het.

Ik had heur uiteindelek e'belt om te komme kieke en overlêêge wat d'r veerder mos gebeure umdat een poar nachten doarveur, één van de kleinkindere die uut de kroeg kwam hum naakt en schreeuwend had an e'truffe in de koeiestal. Mar doar heurde je die huusarts niet meer over.

Meschien stel ik me ok wel an en komt ze weekeleks hoenderde ouwe minse tege die in 't wiekend um drie uur 's nachs zoender klere in een koeiestal zitte te schrauwe. Niks an de hand.

En dan is weer een poar weken veerder duudelijk de uuterste houdboarheidsdoatum van voder in zicht. Dat brocht nog wel wat noarigheid veur mien (oens) waor ik noe toch met tevrejeheid op trugkiek. Minse kienders, oud worre is niet veur tutjes, meelde een nichtje uut America. Nou, dat ze geliek had zag ik noe van dichtbie ok al betruf et nie ees mezelf. Prebeer deur die ervoaring wies e'worre, noe et allemoal nog kan, leuke joare te he'n. Het noe e'zien wat et is um loater beetje bie beetje alles op te moete geeve. Dat je vrogger of loater iemand anders nodeg het um je te wasse en an te kleeje.

'k Vun et wel heel noar um te zien hoe hie achteruut ging en steeds

minder zelf kos. Zoas z'n kiepjes (nog zo'n darteg stuks) waarvan hie vun dat je die in een strenge wienter 's nachs warm woater mos brenge umdat bie strenge vorst et woater bevreur. Hie zette de wekker dan um drie uur, kleejde z'n eige an, kookte woater en brocht dat over een bevreure pad noar ut kiepehok. Mien breur verbeuj um dat. Et gebeurt nog een keer dat ik je op een marge uut e'gleje en dood e'vreure op et arf viend, zei hie. Opa vun et ok gevoarek mar wis d'r wel wat op. Breur mos et de volgende vorstnachten mar doen. Van et wegdoen van de veestapel kos gien sprake van weze netuurlijk. Mar..., je kun iemand die z'n nachtrust hard nodeg het umdat ie minstes vuufteg uur in de week warkt zoiets toch nie ok nog loate doen?

Dat vun ik ok, weg met die kiepe, noe meteen!

Ok et (deur moeder) oerverwende, vervelende valse hoendje lei et loodje. Weet nie meer of het beestje is of e'maakt noadat ie een kiend had e'bete, of dat d'r iets anders mee gebeurd is.

Opa wou meestal nog wel greeg een Greuntje met me drinke, een Citroenjenevertsje, mar kreeg doar op een gegeeve mement last van, en et smaakte hum ok nie meer. Potver, dat begreep ik nog et best, pak mien m'n borrel niet of. As d'r ooit een dag komt da'k gien borrel meer lus of kan drinke is 't gauw kloar met mien. Pruumtebak het opa tot de leste dag e'kouwd. Dat gaf nog consternoasie op et eind in et ziekenhuus umdat ze doar gien specioal bakje ha'n woar hie de spuug in kos tuffe en hie dus mar in de fles die an et eind van z'n bed hing spuugde. In die fles kwam deur een buisje ok z'n plas in, en een niet zon handege verpleegster (neem et heur nie kwoalek want woar kom je dat nog tege?) had nog nooit zukke doenkere pies e'zien. Pruumtabakspuug is doenkerbruun, dus paniek in de tent. Mar dat was ees et argste nie, hie liep met die katheter in zoveer van z'n bed weg dat et zeer begos te doen en hie niet veerder kon, zoas een beest an een lijn zeeg mar.

Hie wier zo oenrusteg dat ik een arg meujleke beslissing mos neme. Et viel me zwoar een formulier te tekene woarmee ik et goed vun dat ie 's nachs vast e'bunde wier in bed. Pppfff...zo is ie ok e'sturve, mar zoveer bin we nog niet.

Een poar weeke veur hie noar et ziekhuus mos kreeg ie et nie meer veur mekoar z'n eige goed te wasse. Had hum grêêg mee u'neume noar huus um hum een uurtsje in bad te zette, mar dat kos niet. Hie was zo meu en uut e'put dat hie de rit vast niet overleefd had.

En toe vreug hie of ik hum wou wasse, wat ik, oendangs da'k d'r oengeleufelek tegenop zag, toch e'doan het. An de eene kant vun ik et biezoender dat ie et an mien vreug, mar wel een mooi mement. Een groot gedeelte van oens leve konne we nie goed met mekoar overweg, zacht uut e'drukt, mar noe had ie liever dat ik hum zou wasse dan dat ie et an breur of schoonzus vreug.

Och heer, ik krieg dezelfde bille, of et gebrek doar an, zag ik een poosje loater tot m'n schrik in een spiegel.

Blie dat et achter de rug was he'k hum e'hulpe met schone kleere antrekke. Dat moet een heerlek zoaterdagoavedgeveul veur hum e'weest he'n, hie het z'n eige vast net e'veult as ik me herinner toe ik een joar of acht was, lekker e'wasse, schone klere an en nog niet noar bed.

Umda'k een drukke tied had kwam et d'r een poar weke nie van noar de Veluwe te komme, mar toe wiere we e'belt dat opa e'vunne was half oender z'n bed, tussen et ledikant en de muur. En dat ie helemoal de kluts kwiet was, tuurlek, anders kom je niet klem noast je nest trecht. Meteen mar goan zeije we teege mekoar. P. en ik ware d'r net veur de ziekwage kwam, en opa vroeg of wuullie mee ginge. Tuurlek, noe we d'r toch bin. Ik kreeg et te kwoad toe hie as een baby met een deeke um hum heen (ok um z'n heufd as een soort Moslimvrouw) op een brandcard et huus uut e'reeje wier. Had wel deur dat et de leste keer was dat ie hier levend de deur uutging. En zo liet hie dit mooie en geliefde plekje achter in de Pienksterzon. Noe ik et opschrief vien ik et nog arg, ik veulde blikboar da'k steeds veerder loskwam van m'n geboortegroend.

De ziekwage was vlugger dan wuullie, en toe we hum vunne stinge dr allemoal broeders, zusters en dokters umheen op de opnameofdeling. Wuullie stelden oens veur en ginge d'r mar bie zitte. Dat kwam goed uut veur een dokter die mar van alles bleef vragen mar gien touw kon vastknuppe an opa's antwoorden, dus ik mar vertoale van et Veluws noar et Nederlands, wat die Hagenees of Leidenoar zo te heure wel begreep. D'r moet wel duudelekheid komme netuurlek, veur je 't weet heij je anders zo een verkeerd spuitje te pakke. Ze bleeve mar vraage en vraage en et viel me op dat opa doodop begos te raake, en eindelek wel es wat wou ruste. Een zuster die dat ok zag kwam op 'm of met de vraag: mag ik nog één keer bloed afnemen? Daarna gaan we u lekker wassen en dan stoppen we u in bed.

Opa reageerde net as thuus: Mins, stop me noe meteen mar lekker

in bed, ik bin drie weeke trug nog helemoal e'wasse. Het voelde niet lekker toe ze over heur bril oenze kant op keek.

Noa een week ziekenhuus had ik et wel e'zien, dit komt nie goed. De dokters en zusters dochten doar anders over, ze zeije dat ik nie zo negatief mos weeze. Nou ja, an je eige voader zie je best wat d'r an de hand is, mar de minse die d'r veur deur e'leerd he'n zouwe mien wel effe vertelle hoe ik et mos bekieke, huullie weette et, ze doen veul oenderzeukjes an zo'n oud lief, hart en longe worre steeds in de goate e'houwe, ze prikken em zowat lek um doar dan weer wiezer van te worre, dus weete ze et beter as een jong die z'n voader al vuufteg joar kent en ziet dat et nie goed goat. Wat een ge'armeu bie zo'n ouwe man, loat 'm toch lekker bie et raam zitte met een borreltje. Niemand weet volges mien wanneer ie precies dood goat, as et um een nutuurleke dood goat teminste, niet op de menuut of bedoel ik, mar bie opa zag ik et toch duudelek ankomme. Had d'r dus ok gien rekening mee e'houwe dat ie nog noar een verpleeg of bejoardehuus ofzo zou moete as ze 'm te goed veur et ziekenhuus begonne te viene. Zelf wou hie ok beslist nie noar et ouwemannehuus. Een poar dage veurdat ie stierf had ik wel een gesprek e'had met een 'zorgmanager' die een plek in een tehuus zou reegele, mar ik had heel nie op e'let umda'k steeds docht: da's niks veur hum, en dat hoalt ie toch nie. Mar weer dochte de deskundege doar aarst over. Hij is oud, maar lichamelijk sterkt, zei een dokter die opbeurend proatte over de veuruutgang die ik mar nie zag. De medicijnen sloegen goed aan. Wat je doaran het as ze je 's nachs toch nog vast moete biende in bed weet ik niet. Hie vreug net um een borrel zei ik, ja, ik weet et, het is nog vroeg op de marge, mar dat maakt niet uut, mag ik 'm een borreltje geeve?

NEE,NEE, niet in combinatie met deze medicijnen! Ghod, wat had ik een dag loater spiet, en tot op de dag van vandaag nog. Opa is in die nacht noa dat hoopvolle gesprek met die dokter, met al die goed ansloande medecijne in z'n lief vast e'bonde in bed overleeje.

Artsen narges te bekenne, nachtbroeder keek zeer verboasd dat ik d'r al was, hie had een telefoonnummer in et hooge Noorde e'belt en docht dat et wel de volgende dag zou worre veur ik me liet zien. Dan valt d'r veul te reegele. Ik het nog wel effe an die zorgmanager e'docht, mar die zou de boel bie leeve met et ziekenhuus reegele, dus bie dood zou et ok wel goed komme leek me, ze zouwe mekoar wel berichtte.

Vergeet et mar, een poar moanden loater tillefoon: met de Heer van Boven.....goeiedag zêêg, doar zeu je 't he'n was et eerst wat ik docht, een berichje van bove, niks is oenmeugelek teegewoorig. Zo was ik een poar moande trug ok heel beduusd e'weest toe opa me uut et ziekenhuus belde. Zelf had ie gien mobiele tillefoon, mar ik kreeg een lieve zuster an de lijn die vreug of ik Aalbert van der Horst was, en zo ja, dan wou voader greeg zelf effe vertelle hoe et noe met hum ging. Dus, woarum zou hie zoiets 'boove' nie veurmekoar kriege? As et goed is bin doar allemoal lieve minse. MAR, et was de zorgmanager, Dhr. van Boven, die vertelde dat ie een plekje in een verpleeghuus e'regeld had veur voader, mar 'm nie kos bereike um hum dat te vertelle. Niemand nam doar de tillefoon op dus belde hie mien mar. Het 'm snel uut de droom e'hulpe, ik kan voader ok nie bereike de leste tied, hie is al drie moande dood.

P* is partner Peter.